

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 11Co/254/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6117227985
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 06. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Deáková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2019:6117227985.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Renáty Deákovej a sudcov JUDr. Jany Haluškovej a JUDr. Jozefa Zlochu ako členov senátu, v spore žalobcu: L. L., nar. XX.XX.XXXX, t.č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica - Kráľová, Sládkovičova 80, 974 05 Banská Bystrica, proti žalovaným: 1/ Ústav na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica - Kráľová, so sídlom Sládkovičova 80, 974 05 Banská Bystrica a 2/ Riaditeľ Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica - Kráľová, plk. L.. D. B., P. XX, XXX XX Q. Q., o porušenie žalobcovho práva na súkromie v súvislosti s neumožnením návštevy blízkeho rodinného priateľa, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č.k. 9C/50/2017-68 zo dňa 22.05.2018, takto

rozhodol:

Uznesenie súdu prvej inštancie z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd odvolaním napadnutým uznesením zastavil konanie (prvý výrok); žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v plnom rozsahu (druhý výrok).

Z jeho dôvodov vyplýva, že žalobca sa podanou žalobou domáhal od žalovaných 1/ a 2/ (ďalej len „žalovaní“)

- určenia, že žalovaní v súvislosti so zamietnutím jeho žiadosti o návštevu zo dňa 16.07.2017 neoprávnene zasiahli do jeho práv, chránených článkom 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, článku 17 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a článku 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

- uloženia povinnosti žalovaným, aby upustili od neoprávnených zásahov do označených základných práv

- uloženia povinnosti žalovaným spoločne a nerozdielne zaplatiť nemajetkovú ujmu vo výške 2.300,- Eur. Žalobca tvrdil, že vykonáva trest odňatia slobody u žalovaného 1/. Svojou žiadosťou zo dňa 16.07.2017 sa domáhal povolenia kontaktnej návštevy blízkeho rodinného priateľa A. B., bytom S. nad W.. Žalovaný 2/ jeho žiadosť neschválil. Svoje rozhodnutie nezdôvodnil. Žalobca poukázal na porušenie svojho práva na súkromie s poukazom na Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, článok 6, 8, 14, 17 ako aj na Ústavu Slovenskej republiky, článok 1, 2, 19, 46, 152, 154c, na odporúčania Rec výboru ministrov členských štátov o európskych väzenských pravidlách (EVP), článok 1 až 3, 24, 70 ako aj na štandardy Európskeho výboru na zabránenie mučenia a neľudského zaobchádzania alebo trestania, článok 51. Zo zákona o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov č. 475/2005 Z.z. (ďalej len „zákon č. 475/2005 Z.z.“) poukázal na §1a, §4, §24. Zamietnutie jeho žiadosti o návštevu nebolo zdôvodnené, čo objektívne znemožňuje preskúmanie sporného zásahu prizmou posudzovania podľa cas-law-ESL'P. Žalovaní mu znemožňujú návštevy blízkych osôb, keď je držaný v osobitnom režime v čiastočnej izolácii v podmienkach podobných samoväzbe, pričom psychické strádanie predstavuje na jeho strane objektívne nenapraviteľnú nemajetkovú ujmu, ktorú nemožno uspokojiť inak, ako priznaním finančného zadost'učinenia.

Žalovaní žiadali žalobu zamietnuť. Uvedli, že v zmysle §24 ods. 4 zákona č. 475/2005 Z.z. je žalovaný 2/ splnomocnený rozhodnúť, či sa vykoná návšteva priamym kontaktom alebo bez priameho kontaktu. Jeho

nesúhlasné stanovisko o povolenie návštevy kontaktným spôsobom nie je rozhodnutím podľa 8. časti citovaného zákona ani podľa všeobecného predpisu o správnom konaní Správneho poriadku. Žalobca požiadal dňa 16.07.2017 riaditeľa ústavu o povolenie návštevy rodinného priateľa A. B., bytom S. nad W.. Na základe stanoviska pedagóga ústavu vedúci oddelenia výkonu trestu neodporučil vyhovieť žiadosti a kontaktnú návštevu neschválil. Žalobca je vo výkone trestu odňatia slobody zaradený so stredným stupňom stráženia do špecializovaného oddielu s bezpečnostným režimom v zmysle §81 zákona č. 475/2005 Z.z.. Podľa §81 ods. 6 zákona č. 475/2005 Z.z. vychádzky, návštevy a disciplinárne tresty sa vykonávajú oddelene od ostatných odsúdených. Podľa §21 Ústavného poriadku pre odsúdených žalovaného 1/ sa návšteva odsúdeného, umiestneného v oddiele s bezpečnostným režimom vykonáva spravidla bez priameho kontaktu. Schválenie návštevy formou priameho kontaktu nie je nárokom. V prípade žalobcu sa spravidla nevykonáva (§18 ods. 2 písm. e) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 368/2008 ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody -ďalej len „poriadok“), ale sa povoľuje za stanovených podmienok s prihliadnutím predovšetkým na stupeň stráženia a skupinu diferenciacie, v ktorých je odsúdený pre výkon trestu odňatia slobody zaradený, ako aj na jeho správanie sa počas výkonu trestu, ktoré vypovedá o tom, akým spôsobom sa odsúdený zúčastňuje na pozitívnych zmenách svojej osobnosti a naplňa sa cieľ individuálnej prevencie. V súvislosti s ochranou práv uväznených osôb dozor nad ich zachovávaním vykonáva prokurátor podľa § 96 zákona 475/2005 Z.z. a §4 ods. 1 písm. b), §18 zákona 153/2001 Z.z. o prokuratúre.

Súd prvej inštancie, aplikujúc §3, § 9, §161 ods. 1, 2, §61, §67 zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len C.s.p.) a §3 ods. 3 prílohy rozkazu č. 631/2015, ktorým sa vydáva vzorový organizačný poriadok ústavov konštatoval, že spôsobilosť ústavu byť stranou v konaní a vystupovať samostatne je určovaná len určitými druhmi konaní (resp. sporov), a to konkrétne len konaniami v oblasti rozpočtovania, financovania a práva hospodárenia. Keďže sa žalobca domáha nároku, ktorý nespadá ani pod jedno z týchto konaní, pre nedostatok procesnej subjektivity a procesnej spôsobilosti žalovaného 1/ konanie voči nemu zastavil z dôvodu, že ide o neodstrániteľný nedostatok podmienok konania.

Vo vzťahu k žalovanému 2/ súd prvej inštancie uviedol, že tento síce má ako fyzická osoba v plnom rozsahu procesnú spôsobilosť, ale žaloba je podaná naňho ako na riaditeľa ústavu - žalovaného 1/.

Ďalším z neodstrániteľných nedostatkov procesných podmienok konania je nedostatok súdnej právomoci. Rozhodnutie riaditeľa ústavu je nepreskúmateľné, pretože neobsahuje odôvodnenie a ani poučenie o tom, akým spôsobom možno dosiahnuť jeho nápravu. Žalobca tak vyvodzuje svoj nárok z právneho vzťahu medzi ním a riaditeľom ústavu. Práva a povinnosti zo vzťahu osoby odsúdenej a riaditeľa ústavu nevznikajú na základe odsudzujúceho rozsudku súdu, ale na základe rozhodnutia generálneho riaditeľa alebo ním určeného príslušníka zboru v zmysle §8 zákona č. 475/2005 Z.z.. Tento vzťah je založený na podriadenosti a nadriadenosti, nevzniká v dôsledku slobodného rozhodnutia (autonómnej vôle) jeho účastníkov.

S poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3Sžo/140/2015 súd prvej inštancie uzavrel, že dodržiavanie zákona pri realizácii výkonu trestu odňatia slobody prislúcha prokuratúre, ktorá má povinnosť vykonávať dozor nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené slobody v zmysle §4 ods. 1 písm. b) a § 18 zákona 153/2001 Z.z.. Rozhodovací proces, výsledkom ktorého je neudelenie súhlasu odsúdenému na vykonanie návštevy s priamym kontaktom v zmysle §24 ods. 4 zákona č. 475/2005 Z.z. patrí do právnej úpravy verejného práva.

Vzhľadom na uvedené teda ani vo vzťahu k žalovanému 2/ neboli splnené procesné podmienky. Keďže daný spor nepatrí do právomoci súdu v zmysle §9 C.s.p., okresný súd vo vzťahu k žalovanému 2/ konanie zastavil.

Aj keby nedošlo k zastaveniu konania z uvedených dôvodov, v zmysle §137 C.s.p. by bol neprípustný žalobný petit, keď žalobný petit I. nemožno subsumovať pod žiadny z typov žalôb, uvedených v citovanom zákonnom ustanovení a vo vzťahu k žalobnému petitu II. a III. nemožno aplikovať ustanovenie §13 ods. 1 a ods. 3 Občianskeho zákonníka, keďže sa jedná o ustanovenie, týkajúce sa súkromnoprávnej sféry.

Žalobca tvrdí, že žalovaní svojím konaním zasiahli do jeho práv, ktoré chráni nielen Ústava Slovenskej republiky, ale aj medzinárodné zmluvy. Nápravy rozhodnutia riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody sa pritom žalobca nemôže domáhať na všeobecnom súde a ním formulovaný žalobný návrh má charakter ústavnej sťažnosti, kedy v prípade úspechu Ústavný súd môže rozhodnúť aj o finančnom zadošťučinení.

O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa §256 ods. 1 C.s.p. tak, že žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v plnom rozsahu, keďže žalobca procesne zavinil zastavenie konania.

2. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca z dôvodu porušenia jeho práva na prístup k súdu a na spravodlivý proces a nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázal na čl. 3 ods. 1, §193 C.s.p. a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V súvislosti s právom väzňa na prístup k súdu poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej v texte aj „ESLP“) (rozsudok Veľkého senátu vo veci Enea proti Taliansku zo dňa 17.09.2009). Občianskoprávna žaloba je v kontexte väznenstva považovaná súdom za „účinný prostriedok nápravy“ v zmysle článku 35 ods. 1 Dohovoru (rozsudok ESLP vo veci Boguslaw Krawczak proti Poľsku zo dňa 31.05.2011). Podnet na prokuratúru účinným prostriedkom nápravy nie je, keďže neexistuje právna požiadavka na prokurátora, aby vypočul sťažovateľa alebo zabezpečil jeho účinnú účasť na konaní (rozsudok ESLP Ananyev proti Rusku zo dňa 10.01.2012). Cieľom judikatúry ESLP je zabezpečiť, aby všetci väzni mali minimálnu ochranu, na ktorú majú právo občania v demokratickej spoločnosti (rozsudok Enea proti Taliansku zo dňa 17.09.2009). Záver súdu prvej inštancie o absencii práva väzňa na prístup k súdu predstavuje exces, popierajúci záväznú judikatúru ESLP. Súd prvej inštancie pochybil tým, že konanie zastavil bez postúpenia veci orgánu, ktorému vec do právomoci patrí, keďže vec nemôže nikdy skončiť prostým zastavením konania pri nedostatku právomoci súdu. Aj keby súd prvej inštancie postúpil vec prokuratúre, porušil by tým žalobcovo právo na prístup k súdu v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru, keďže prokuratúra nie je súdnym orgánom v zmysle judikatúry ESLP. Závery súdu prvej inštancie o nedostatku procesnej subjektivity Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica - Kráľová sú svojvoľné a nesprávne. V súdnej praxi doposiaľ nedošlo k pokusom spochybniť procesnú subjektivitu jednotlivých Ústavov na výkon trestu odňatia slobody pri rozhodovaní o právach a povinnostiach odsúdených. Ústavy (zastúpené štatutárnymi orgánmi) rozhodujú autoritatívnym spôsobom o rozsahu a obsahu práv a povinností odsúdených. Táto kompetencia im vyplýva zo zákona č. 475/2005 Z.z. a výsledkom tejto činnosti sú rozhodnutia, smerujúce voči konkrétnym odsúdeným. Právna subjektivita teda vyplýva pre ústavy zo zákona č. 4/2001 Z.z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „zákon č. 4/2001“) a zo zákona č. 475/2005 Z.z.. Závery okresného súdu o nedostatku právomoci a nedostatku procesnej subjektivity sú svojvoľné, odporujú rozhodovacej praxi iných súdov SR. Nesúhlasil ani so záverom súdu prvej inštancie o neprípustnom petite, keďže §137 C.s.p. obsahuje len demonštratívny výpočet obsahu žalôb, pričom súd nie je petitom žaloby doslovne viazaný. Namietal aj výrok o trovách konania, pretože ak je podľa okresného súdu Ústav na výkon trestu odňatia slobody bez procesnej subjektivity, tak trovy konania mu nemožno priznať, pretože ich niet komu priznať.

Požiadaval, aby mu bolo v odvolacom konaní priznané oslobodenie od súdnych poplatkov.

Navrhol, aby odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedol, že žalobca svojím odvolaním do predmetného sporu nevniesol žiadne nové podnety a podstatné skutočnosti než tie, ktoré prezentoval v samotnej žalobe, a preto sa pridrižiava svojich vyjadrení zo dňa 30.01.2018 a zo dňa 20.04.2018.

4. Krajský súd ako funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa §34 C.s.p., preskúmal vec bez potreby nariadenia odvolacieho pojednávania podľa §385 ods. 1 C.s.p. len v rozsahu odvolania podľa §379 C.s.p. z dôvodov vymedzených v odvolaní podľa §380 ods. 1 C.s.p. a uznesenie súdu prvej inštancie podľa §389 ods. 1 písm. b) C.s.p. zrušil a vec mu vrátil podľa §391 ods. 1, 2 C.s.p. na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. V zmysle §389 ods. 1 písm. b) C.s.p., odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

6. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej v texte len „Ústava SR“), každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa č. 19 ods.2 Ústavy SR, každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd (ďalej v texte len „Dohovor“), každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydli a korešpondencie.

Podľa čl. 17 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej v texte len „Medzinárodný pakt“), nikto nesmie byť vystavený svojvoľnému zasahovaniu do súkromného života, do rodiny, domova alebo korešpondencie ani útokom na svoju česť a povesť.

7. Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) spočíva podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 Ústavy v spojení s čl. 51 Ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

8. V súdnej praxi môžu nastať prípady, kedy všeobecné sudy na zistený skutkový stav nesprávne aplikujú právo, čo môže viesť až k ohrozeniu alebo porušeniu základných práv a slobôd účastníka konania. Pri posudzovaní celého spektra relevantných právnych predpisov v súvislosti s konkrétnym konaním si možno predstaviť konkurenciu jednotlivých noriem jednoduchého práva a s tým spojenú konkurenciu rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, čo môže viesť k svojvoľnej aplikácii práva. Porušenie niektorej z noriem jednoduchého práva v dôsledku svojvôle alebo v dôsledku interpretácie, ktorá je v rozpore s princípmi spravodlivosti je postup, ktorý môže byť spôsobilý zasiahnuť do vyššie označených základných práv žalobcu.

9. Odvolací súd je toho právneho názoru, že súd prvej inštancie sa takéhoto pochybenia dopustil, keď dospel k záveru, že predmetné konanie bolo potrebné zastaviť pre nedostatok procesnej subjektivity žalovaného 1/ a 2/ a pre nedostatok právomoci súdu, a preto odvolanie žalobcu posúdil ako dôvodné.

10. Podľa § 1 zákona č. 475/2005 Z.z., tento zákon ustanovuje spôsob výkonu trestu odňatia slobody (ďalej v texte aj „výkon trestu“), práva a povinnosti odsúdených a dozor a kontrolu nad výkonom trestu. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z. z., počas výkonu trestu je odsúdený povinný podrobiť sa obmedzeniam tých základných práv a slobôd, ktorých výkon by bol v rozpore s účelom výkonu trestu alebo ktoré sa nemôžu vzhľadom na výkon trestu uplatniť. Odsúdený je obmedzený najmä v práve na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, slobode pohybu a pobytu, zachovaní listového tajomstva a tajomstva dopravovaných správ a iných písomností, v práve slobodnej voľby povolania a v práve na nakladanie s vecami osobnej potreby.

Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z. z., stráženie, dozor, dohľad a zaobchádzanie s odsúdenými a podmienky výkonu trestu zabezpečuje zbor, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

Podľa § 1 písm. b) zákona č. 4/2001 Z.z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „zákon č. 4/2001 Z. z.“), zbor väzenskej a justičnej stráže (ďalej aj „zbor“) je ozbrojený bezpečnostný zbor, ktorý plní úlohy na úseku výkonu trestu odňatia slobody.

Podľa § 2 ods. 1 písm. b) zákona č. 4/2001 Z.z., zbor organizačne tvoria ústavy na výkon väzby, ústavy na výkon trestu odňatia slobody, ústav na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých a nemocnica pre obvinených a odsúdených (ďalej v texte aj „ústav“).

Podľa § 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 4/2001 Z.z., zbor v rámci svojej pôsobnosti zabezpečuje výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 4/2001 Z.z., generálne riaditeľstvo a ústavy zriaďuje a zrušuje Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky.

Podľa § 2 ods. 5 zákona č. 4/2001 Z.z., generálne riaditeľstvo a ústavy sú rozpočtové organizácie.

Podľa § 21 ods. 1 (prvá veta) zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 523/2004 Z. z.“), rozpočtová organizácia je právnická osoba štátu, obce alebo vyššieho územného celku, ktorá je svojimi príjmami a výdavkami zapojená na štátny rozpočet, rozpočet obce alebo na rozpočet vyššieho územného celku.

Podľa § 21 ods. 3 (prvá veta) zákona č. 523/2004 Z.z., rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie možno zriadiť na plnenie úloh štátu, obce alebo vyššieho územného celku vyplývajúcich z osobitných predpisov.

Podľa § 21 ods. 4 zákona č. 523/2004 Z. z., rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie môžu vo vlastnom mene nadobúdať práva a zaväzovať sa odo dňa svojho zriadenia.

11. Z ustanovenia §1 a §2 zákona č. 4/2001 Z.z. vyplýva, že zbor väzenskej a justičnej stráže je ozbrojený bezpečnostný zbor, ktorý o.i. plní úlohy na úseku výkonu trestu odňatia slobody, a ktorého organizačnou zložkou je ústav na výkon trestu odňatia slobody. Do pôsobnosti zboru podľa §4 ods. 1 písm. a) tohto zákona patrí zabezpečovanie výkonu trestu odňatia slobody, pričom spôsob výkonu trestu odňatia slobody, práva a povinnosti odsúdených a dozor a kontrolu nad výkonom trestu upravuje osobitný zákon č. 475/2005 Z.z.. Miestom výkonu trestu odňatia slobody je ústav na výkon trestu odňatia slobody, v ktorom sa uplatňuje režim zákona č. 475/2005 Z.z.. Na čele ústavu stojí riaditeľ, ktorý je štatutárnym orgánom ústavu, a ktorý zodpovedá za to, aby sa trest odňatia slobody vykonával v súlade s osobitnými predpismi, najmä v súlade so zákonom č. 475/2005 Z.z., a tým aby sa naplňal účel výkonu trestu odňatia slobody. Na naplnenie tohto účelu riaditeľ ukladá príslušníkom zboru a zamestnancom zboru z ústavu úlohy, riadi ich činnosť, vydáva im na tento účel rozkazy, príkazy, pokyny, nariadenia a vykonáva kontrolnú činnosť (pozri §9 ods. 7 písm. a) prílohy rozkazu č. 41/2015, ktorým sa vydáva Vzorový organizačný poriadok ústavov).

Postavenie ústavu ako rozpočtovej organizácie upravuje osobitný zákon č. 4/2001 Z.z v §2 ods. 5, pričom rozpočtové organizácie a ich právne postavenie upravuje §21 zákona č. 523/2004 Z.z.. V zmysle vyššie uvedeného a citovaných zákonov potom možno konštatovať, že ústav na výkon trestu odňatia slobody je právnickou osobou, zriadenou ministerstvom spravodlivosti na plnenie úloh štátu, ktorý má právnu subjektivitu v rozsahu vyplývajúcom mu z osobitných predpisov, pričom v tomto rozsahu ústav môže odo dňa svojho zriadenia vo vlastnom mene nadobúdať práva a zaväzovať sa.

Aj z rozkazu generálneho riaditeľa justičnej a väzenskej stráže č. 41/2015 (ďalej v texte len „rozkaz“), ktorým sa vydáva Vzorový organizačný poriadok ústavov, na ktorý okresný súd zrejme mienil v napadnutom rozhodnutí poukázať, odvolací súd zistil, že v aktuálne platnom znení organizačného poriadku v §2 ods. 3 prílohy rozkazu upozorňuje na zmenu určenia právneho postavenia ústavu tým, že predmetná textová časť, obmedzujúca právnu subjektivitu ústavu len na vyššie uvedené oblasti (rozpočtovania, financovania a práva hospodárenia so zvereným majetkom štátu) je v tomto rozsahu preškrtnutá. Z ustanovenia §2 ods. 3 prílohy predmetného rozkazu, ktoré sa zaoberá pôsobnosťou ústavu, výslovne vyplýva, že ústav je rozpočtová organizácia s právnou subjektivitou. Odvolací súd preto vo vzťahu k uvedenému poukazuje na nesprávnosť právneho záveru okresného súdu o tom, že ústav je rozpočtovou organizáciou s právnou subjektivitou len v oblasti rozpočtovania, financovania a práva hospodárenia so zvereným majetkom štátu. Odvolací súd preto uzatvára, že žalovaný 1/ má spôsobilosť vystupovať v konaní ako strana sporu.

Spôsobilosť byť stranou sporu v zmysle §67 C.s.p., teda spôsobilosť samostatne konať pre súdom má aj žalovaný 2/, keďže ide o fyzickú osobu, ktorá má spôsobilosť na práva a povinnosti v zmysle §61 C.s.p. v plnom rozsahu.

12. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením poukázal aj na chýbajúcu právomoc súdu v zmysle §3 C.s.p., keďže tento spor patrí do oblasti práva verejného. Odvolací súd uvedený právny názor okresného súdu považuje za nesprávny.

Podľa čl. 1 základných princípov Civilného sporového poriadku, spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv prejednáva a rozhoduje nezávislý a nestranný súd, ak taká právomoc nie je zákonom zverená inému orgánu.

Podľa § 3 C.s.p., súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány.

Podľa § 36 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z. z., na uplatnenie a zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov podľa tohto zákona má odsúdený právo podávať žiadosti, sťažnosti a podnety štátnym orgánom Slovenskej republiky, ktoré sú príslušné na prejednanie podnetov alebo sťažností týkajúcich sa ochrany ľudských práv, ako aj medzinárodným orgánom a medzinárodným organizáciám, ktoré sú podľa medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, príslušné na prejednanie podnetov alebo sťažností týkajúcich sa ochrany ľudských práv; ústav je povinný bezodkladne zabezpečiť ich odoslanie bez toho, aby zisťoval odosielateľa.

Podľa § 65da ods. 3 písm. b) zákona č. 4/2001 Z.z., sťažnosťou podľa tohto zákona nie je podanie, ktoré poukazuje na konkrétne nedostatky v činnosti zboru, ktorých odstránenie alebo vybavenie sa vykonáva iným spôsobom, najmä podaním žaloby, podaním reklamácie alebo žiadosti o mimosúdne riešenie sporu, vykonaním inšpekcie, dozoru alebo dohľadu podľa osobitných predpisov.

Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 12 ods. 1 Občianskeho zákonníka, písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy sa smú vyhotoviť alebo použiť len s jej privolením.

Podľa § 12 ods. 2 Občianskeho zákonníka, privolenie nie je potrebné, ak sa použijú písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky alebo obrazové a zvukové záznamy na úradné účely na základe zákona.

Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie.

Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Podľa § 24 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z.z., odsúdený má právo prijímať návštevu blízkych osôb v čase určenom riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom zboru najmenej raz za kalendárny mesiac v trvaní dvoch hodín. Neuplatnené právo prijať návštevu blízkych osôb v čase určenom riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom zboru zaniká. V odôvodnených prípadoch môže riaditeľ ústavu povoliť náhradný termín vykonania návštevy.

Podľa § 24 ods. 4 zákona č. 475/2005 Z.z., návšteva odsúdeného v ústave s minimálnym stupňom stráženia a v ústave so stredným stupňom stráženia sa vykonáva spravidla priamym kontaktom, návšteva odsúdeného zaradeného do ústavu s maximálnym stupňom stráženia sa vykonáva spravidla bez priameho kontaktu. Riaditeľ ústavu môže v odôvodnených prípadoch rozhodnúť, či sa návšteva odsúdeného vykoná s priamym kontaktom alebo bez priameho kontaktu.

13. Žalobca ako osoba, vykonávajúca trest odňatia slobody, sa musí podrobiť takému spôsobu výkonu trestu odňatia slobody v ústave, ktorý zodpovedá podmienkam, upraveným zákonom č. 475/2005 Z.z., tak, aby sa naplňal účel výkonu tohto trestu. Napriek uvedenému, zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva, že by sa odsúdený vzhľadom na jeho pobyt v ústave na výkon trestu odňatia slobody nemal možnosť ako fyzická osoba domáhať v konaní pred súdom ochrany svojich subjektívnych osobných práv, ak tvrdí, že došlo k zásahu do jeho práva na súkromie, a to k zásahu zo strany ústavu, v ktorom je umiestnený. Zákon č. 475/2005 Z.z. upravuje podmienky obmedzení pri prijímaní návštev blízkych osôb odsúdeným a pokiaľ žalobca tvrdí, že počas výkonu trestu žalovaní porušili v tejto oblasti jeho základné práva a slobody, konkrétne právo na súkromie, ak voči nemu žalovaní postupovali tak, že konali v rozpore s čl. 8 ods. 1 Dohovoru, čl. 17 ods. 1 Medzinárodného paktu a čl. 19ods. 2 Ústavy SR, a súčasne spochybňuje uvedený zásah do jeho osobných práv aj z pohľadu jeho legality, legitimity a proporcionality, vo vzťahu ku ktorým má záver zaujať súd, ide o súkromnoprávny nárok žalobcu, ktorý je súd povinný prejednať. Uvedený zásah popisuje žalobca aj v rovine následkov, ktoré v jeho prípade predstavujú pocity poníženia úzkosti a menejcennosti. Následne sa domáha náhrady za nemajetkovú ujmu, ktorý posudzuje súd v zmysle §13 Občianskeho zákonníka.

14. Na uvedenom závere nič nemení to, že v zmysle §4 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z.z. je odsúdený obmedzený najmä v práve na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, slobode pohybu a pobytu, zachovaní listového tajomstva a tajomstva dopravovaných správ a iných písomností, v práve slobodnej voľby povolania a v práve na nakladanie s vecami osobnej povahy. V týchto právach bol odsúdený obmedzený a je len úlohou súdu uzavrieť po vykonanom dokazovaní, či práva odsúdeného aj v tomto rozsahu boli alebo neboli porušené, prípadne či vôbec išlo o neoprávnený zásah.

15. Nie je vylúčené, aby tým istým konaním (postupom žalovaných), došlo k porušeniu povinností, vyplývajúcich zo zákona č. 457/2005 Z.z., a súčasne k porušeniu práva na ochranu osobnosti žalobcu v zmysle §11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Tieto nároky treba dôsledne rozlišovať a pri ich posudzovaní mať na zreteli nielen odlišnosť vzťahov, z ktorých sú vyvodzované, ale tiež právnej úpravy, ktorá sa na ne vzťahuje. Pretože súd nie je viazaný právnu kvalifikáciu, ale len skutkovým vymedzením v žalobe, musí si vyriešiť aj prípadnú konkurenciu (súbehu) právnych nárokov a spomedzi viacerých vybrať správnu právnu normu (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7 M Cdo 16/2011 zo dňa 27.09.2012, sp.zn. 7 Cdo 65/2013 zo dňa 28.05.2014).

16. Žaloba, ktorou sa žalobca domáha určenia, že zásahom žalovaných bolo porušené jeho právo na súkromie a ľudskú dôstojnosť, je žalobou podanou v zmysle §11 a nasl. Občianskeho zákonníka v spojení s čl. 8 Dohovoru, na ktorý žalobca výslovne odkazuje. V dôsledku jeho tvrdení o porušení jeho osobných práv sa súčasne domáha priznania náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 2.300,- Eur. Ide o žalobu o ochranu jeho subjektívnych práv s tým, že ako pôvodcu zásahu označuje ústav, v ktorom vykonáva trest odňatia slobody a jeho riaditeľa. Na základe týchto nesporných skutočností, je potom právny záver okresného súdu o tom, že ide o rozhodovací proces v zmysle zákona č. 475/2005 Z.z., ktorý patrí do právnej úpravy verejného práva, a súd nemá právomoc konať, nesprávny.

17. Rovnako za nesprávny považoval odvolací súd záver súdu prvej inštancie o tom, že v zmysle §137 C.s.p. je neprípustný žalobný petit I.. Ustanovenie §137 C.s.p. obsahuje len demonštratívny výpočet druhov žalôb, z čoho vyplýva, že prípustná je aj iná súkromnoprávna žaloba (neuvedená v §137 C.s.p.), ale iba za predpokladu, že osobitný petit vyplýva z hmotného práva. V prejednávanej veci žalobný petit I. z hmotného práva vyplýva.

18. S poukazom na vyššie uvedené zastavením konania došlo zo strany okresného súdu k nesprávnemu procesnému postupu, ktorým znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces a uvedený nedostatok vzhľadom na nesprávne právne závery okresného súdu, pre ktoré nedošlo k vykonaniu dokazovania v žiadnom rozsahu, nemožno odstrániť v odvolacom konaní. Z uvedeného dôvodu preto odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie podľa §389 ods. 1 písm. b) C.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V novom rozhodnutí súd prvej inštancie rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§396 ods. 3 C.s.p.).

19. Súd prvej inštancie v ďalšom konaní posúdi žalobu, ktorou sa žalobca bez pochyb domáha ochrany svojho subjektívneho práva, ak tvrdí, že žalovaní svojím konaním- postupom neoprávnene zasiahli do jeho práva na súkromie a ľudskú dôstojnosť tým, že mu zamietli jeho žiadosť o návštevu zo dňa 16.07.2017, a teda neoprávnene zasiahli do jeho práv chránených Dohovorom (žalobný petit I.), na základe čoho zároveň žiadal uloženie povinnosti pre žalovaných, aby upustili od neoprávnených zásahov do jeho základných práv (žalobný petit II.) a aby mu zaplatili náhradu nemajetkovej ujmy v sume 2.300,- Eur (žalobný petit III.).

20. Odvolací súd záverom dodáva, že predpokladom úspešného uplatnenia práva na ochranu osobnosti je nielen zistenie, že žalobca je fyzickou osobou, ktorej osobnostné práva boli porušené alebo ohrozené, ale rovnako zistenie, že žalovaný (fyzická alebo právnická osoba) sa dopustil konania, ktoré žalobca považoval za neoprávnený zásah do jeho chránených osobnostných práv. Obe zisťovania sú súčasťou skúmania, kto je v tom - ktorom konaní vecne legitimovaný. Vecnou legitímáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, v rámci ktorého je jeden z účastníkov nositeľom oprávnenia a druhý je nositeľom právnej povinnosti. Režim ochrany osobnosti je postavený na princípe zodpovednosti pôvodcu zásahu za ujmu, spôsobenú na chránených osobnostných právach.

Zákon nedefinuje pojem zásah, ani nepodáva výpočet konkrétnych foriem zásahov, ktorými môžu byť dotknuté jej osobnostné práva. Je ním však bezpochyby tak aktívne konanie, ako aj pasívne správanie, ktoré má v zákone uvedené znaky. Týmito znakmi sú predovšetkým neoprávnenosť zásahu a jeho objektívna spôsobilosť negatívne zasiahnuť na chránené osobnostné práva fyzickej osoby. Medzi neoprávneným zásahom a poškodením (ohrozením) niektorého z osobnostných práv, však musí byť príčinná súvislosť.

Ústava SR v čl. 19 ods.2 zaručuje ochranu súkromného a rodinného života len pred takým zasahovaním, ktoré je neoprávnené. Pod neoprávneným zasahovaním treba rozumieť také zasahovanie, ktoré nemá základ v zákonnej úprave, nesleduje legitímny cieľ, nedbá na podstatu a zmysel obmedzovaného základného práva a slobody, alebo nie je nevyhnutným a primeraným opatrením na dosiahnutie legitímneho cieľa (Nález Ústavného súdu SR sp.zn. II. ÚS 55/1998 zo dňa 18.10.2001).

21. Na základe vyššie uvedených záverov je preto zrejmé, že prejednávaný predmet konania nespadáva do preskúmvacej právomoci prokuratúry tak, ako tvrdil okresný súd, opierajúc sa o verejnoprávnu povahu sporu, ale do právomoci všeobecného súdu. Z logických dôvodov tak neprináleží ani prieskum ústavným súdom, ako to pripustil okresný súd, pretože čl. 127 ods. 1 Ústavy SR zakotvuje princíp subsidiarity, ktorý v spojení s čl. 53 ods. 1 zakladá podmienku, že ústavný súd môže konať o sťažnosti a vecne sa ňou zaoberať len v prípade, ak sa sťažovateľ nemôže a v budúcnosti ani nebude môcť

domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom, prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje.

22. Na záver odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie uznesením č.k. 9C/50/2017-40 zo dňa 16.01.2018 priznal v prejednávanej konaní žalobcovi oslobodenie od súdneho poplatku v plnom rozsahu. Žalobca v odvolacom konaní požiadal o oslobodenie od platenia súdneho poplatku za odvolanie. Keďže uvedené oslobodenie od poplatkovej povinnosti okresným súdom sa vzťahuje na celé prejednávané konanie, tzn. aj na konanie odvolacie, odvolací súd osobitne o oslobodení žalobcu od platenia súdneho poplatku za odvolanie nerozhodoval.

23. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§393 ods. 2 druhá veta C.s.p.).

Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§393 ods. 2 druhá veta C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.); dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C.s.p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C.s.p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).